

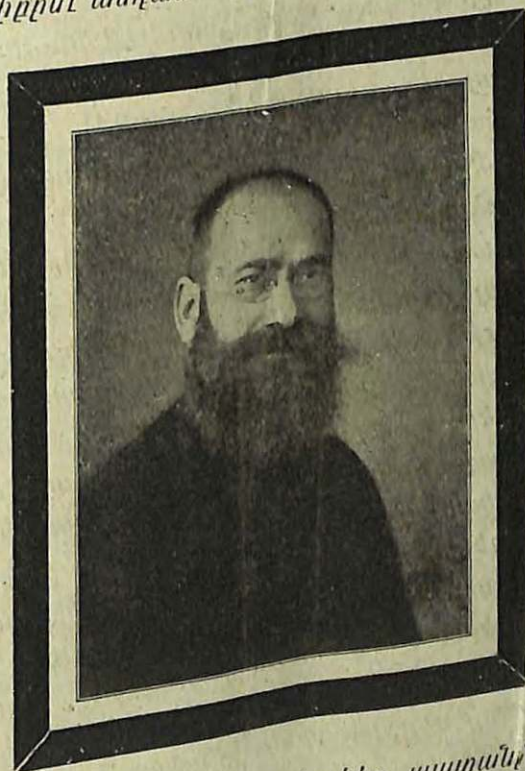

Հ. ԲԱՌՆԱԲԱՍ Վ. ՊԻԼԵԶԻԿՃԵԱՆ

Բօթաբեր գուժն Բոսփորի ափունքէն սուգով համակեց յեղակարծումս Մխիթարեան Եղբայրութիւնս, եւ մեզի հետ քաղմաթիւ համակարիք սրտեր: Հեռագիրն կը գուժէր Հ. Բառնաբաս Վ. Պիլէզիկճեանի յանկարծամահ վախճանը, թանկագին անձնաւորութեան մը տարաժամ՝ կորուստը:

Կոստանդնուպոլիս եղած էր անոր առաջին որդանը. Կ. Պոլիս եղաւ անոր վերջին հանգստարանը, յետ 40ամեայ պանդխտական դեգերման օտար երկրի տակ: Իսկիւտար, Կ. Պոլսոյ արուարձանը տեսած էր նա աշխարհի առաջին լոյսը (22 Յոյեմբեր 1867), իբրեւ անդամ՝ Պիլէզիկճեան ազնուական գերդաստանին, որ

իբր դար մը յառաջ գաղթած էր Սեբաստիոյ Բոզնիկ գիւղէն Բոսփորի խաղաղ ափունքը: Ծնողքը՝ Գրիգոր եւ Մարիամ՝ իրենց շնորհաց զաւակը Պողոս կ'անուանեն աւագանի ծնընդեամբ. եւ գուրգուրանօք կը նուիրուին անոր զարգացման: 1880 թուին կը գրտնենք զինքը Տրիեստ: Բազմանդամ՝ ընտանեաց սիրալիր գրկէն մատաղ հասակին քաժնած ուսման ծա-

րան ձգած էր զինքը հոն, Անանեան կտակով թերութիւն մարգուելու գիտութեանց մէջ: Բայց քախտի ղէկավարն Աստուած որիշ ասպարէզ որոշած էր պատանի Պիլէզիկճեանի: Միջաժայրիս վրայ Մխիթարեան Հարց հետ մտերիմ՝ ծանօթութիւնը փափաք կ'արծարծէ իր մէջ՝ Մխիթարայ յարկին տակ մարգուելու եկեղեցական ուսմանց մէջ: Իրեն քարի ցանկու-

րան ձգած էր զինքը հոն, Անանեան կտակով թերութիւն մարգուելու գիտութեանց մէջ: Բայց քախտի ղէկավարն Աստուած որիշ ասպարէզ որոշած էր պատանի Պիլէզիկճեանի: Միջաժայրիս վրայ Մխիթարեան Հարց հետ մտերիմ՝ ծանօթութիւնը փափաք կ'արծարծէ իր մէջ՝ Մխիթարայ յարկին տակ մարգուելու եկեղեցական ուսմանց մէջ: Իրեն քարի ցանկու-

Կացու Կոերանոցին (1890—1907), միաժամանակ ընկալով Գործակալ, Առաջիկայ Այտրնեան-Գովրդիկեան Արքայադո (1892—1921), ուսուցիչ Աստուածաբանութեան (1898—1918), դասատու պէսպէս ուսմանց Կրթարանի մէջ եւն։ Միխիթարեան նոր սերնդեան սրտի եւ մտաց կրթութեան համար մեծ է իւր արդիւնքը եւ անմոռանալի։

Հ. Պիլէգիկճեանի անշափ եռանդն գործելուն՝ այստեղ դադար չառաւ։ Ներքին եւ արտաքին զբաղմունք թէեւ թոյլ չտուին իրեն մշակելու զբաղան առանձին ճիւղ մը, բայց յարգող էր նա զբաղանութեան եւ կը ջանար իւր լուման ձգել հայ քանա-սիրութեան գանձարանին մէջ, տալով ընտիր թարգմանութիւններ զերմանական աշխարհի հայագիտական նորութիւններէն, յաճախ առանց անուան։ «Հանդէս Ամ-գիր եւ մերթ սրբագրիչ եւ հրատարակիչ։ «Հանդէս Ամսօրեայի», մէջ երեւցաւ առա-ջին անգամ 1891ին, երբ սկսաւ լոյս տեսնել ընտիր թարգմանութեամբ Հ. Հիթ-մանել նաեւ Ստրիգովսկիի կարեւոր քննութիւնն «Էջմիածնի Առեւտրանը»,։ Այս-ծին՝ Տեր-Մովսիսեանը Հայ գիտական տունը (1894), Վ. Տոմաշեկ՝ Սասուն եւ Մ. Շորեք՝ Հայաստան, Բրդաստան եւ արեւելեան Պարսկաստան քաղաքական-աւտրեւտանեաց սեպագրերու համաձայն (1904), Հ. Հիթքովսկի Հիւ Հայոց տեղոյ գիկճեանի վաստակն հայ զբաղանութեան համար անմոռանալի է մանաւանդ զործունէութեամբ իրեն Մատենադարանապետ Միխիթարեան Կեն-աշխատեցաւ զարգացնել եւ շարունակել Հ. Գալէմբեարեանի ձեռնարկութիւնը, կազ-մատենադարան մը։ Հակառակ աննպատ պարագաներու, որոնց մէջ գտնուած է միշտ Միխիթարեան Մատենադարանը, Հ. Պիլէգիկճեան ջանաց ձեռք բերել հայկա-կան ամէն նոր հրատարակութիւն, զոր լոյս կը հանէր հայ եւ օտար մամուլը, եւ նա-խագրական հաւաքածոյրը։

Ահա կորստեան միջոցները, զոր ի բազում գլխոց կ'ողբայ այսօր Միաբանութիւնս։ Միաբանութեան 1920 Օգոստոսին գումարած Ընդհ. Ժողովոյն մէջ ընտրուած էր Հ. Պիլէգիկճեան ի կարգին երրորդ անգամ՝ Առաջիկայ եւ Մեծաւոր Մայր վանաց։ Տարւոյս Օգոստոս 1ին Միաբանութեան տուններուն կանոնական այցելութիւն մը տալու նպատակաւ ընկերանալով Գեր. Արքայօր դէպի Կ. Պոլիս, աստուածային անքնին կամքն՝ իր ի շահ եւ յօգուտ Միաբանութեանս երեսնամեայ անձնանուէր գործունէութեան փոխառնէր հարիւրապատիկ կը վճռէ տալ իւր ծննդավայրին մէջ։ Հազիւ ժամանած քաղաք Գեր. Արքայօր հետ Կ. Պոլիս (8 Օգոստոս), նոյն երեկոյ շնորհակցութեամբ կ'ընունի սրտի կաթում մը եւ կը կնքէ խաղաղութեամբ ան-խոնջ գործունէութեան սպարէզը իւր արդիւնքը անթաղամ դափնեպսակն անմա-հական կենաց մէջ առնու համար։

Հանգիստ յախտեալան մեր Գեր. Արքայօրը

